

Preek bij 2 Sam 7,1-17 (en Lc 1,26-38)
op zondag 24 dec 2023 / 4e van Advent
in de Agneskerk te Goutum

Het geschiedde, toen herderkoning David eindelijk zijn schaaapjes op het droge had, toen het rustig en veilig in het land geworden was, toen ook de nieuwe residentie Jeruzalem er vredig bij lag en hij na zoveel jaren van onrust en geweld eindelijk kon gaan genieten van zijn koningschap in een mooi geriefelijk paleis inclusief een bescheiden harem, dat de koning op een idee kwam.

Kijk, het was een gelovig man, die koning; ja echt! En omdat hij beseftte, dat alles-wat-hij-had hem gegeven was, vond hij dat hij het als 'gezetten' koning niet langer maken kon, dat God (aan wie hij alles te danken had) nog steeds genoeg moest nemen met de schamele behuizing van een tent. De koning onder de pannen en de HEER onder een dekzeiltje, dat was toch niet te rijmen. Daarom liet hij zijn profeet bij zich komen voor een serieus onderhoud onder vier ogen. Want weet u, bij alles wat hem was gegeven hoorde ook een (hof)profeet; een minister van religieuze zaken, zeg maar. Met de welsprekende naam Nathan. Hij (dat moet de Eeuwige wel zijn) heeft gegeven, betekent dat.

'Nathan, moet je horen', sprak de koning tot de profeet. En toen kwam hij met zijn verhaal voor de dag. Of misschien moest ik maar zeggen: voor de nacht die komen zou. En dat verhaal van hem hoefde helemaal niet lang te duren, want Nathan had meteen begrepen, waar de koning naartoe wilde. Echte hofprofeten hebben, als de koning spreekt, toch immers aan een half woord genoeg; om dan op hun beurt te kunnen zeggen, wat de koning graag wil horen. 'Wiens brood men eet, diens woord men spreekt', luidt een oud gezegde, nietwaar?

'Ik begrijp het al, sire', sprak de profeet. En hij knikte instemmend. 'U hebt vast gedacht: Voor wat hoort wat; welaan, doe wat uw hart u ingeeft, want de HEER is met u. Zijn zegen hebt u, als u met dit plan en met zulke goede bedoelingen rondloopt (nu ja, op de troon zit).

Tja, 'voor wat hoort wat', dat dachten ze dus allebei, de koning en de profeet. Maar, vóórdat de koning zijn plannen ten uitvoer kon (laten) brengen (uiteraard), kreeg de profeet iets te horen, van hogerhand. In diezelfde nacht nog gebeurde er iets heel bijzonders.

'En het geschiedde in die nacht, dat het woord van de HEER tot Nathan geschiedde', zo wil het verhaal. Ja, in de nacht dus, want weet u, dat is voor de HEER dikwijls de beste gelegenheid om mensen aan te spreken, zonder meteen in de rede gevallen te worden. Hij geeft het zijn beminden derhalve bij voorkeur in de slaap. Dan willen ze namelijk nog wel eens luisteren en kan Hij zich tenminste even behoorlijk uitspreken. Overdag komt Hij er meestal maar moeilijk tussen. Trouwens, ook wanneer mensen niet slapen, omdat ze bijvoorbeeld de wacht moeten houden, kan het door de stilte van de nacht gebeuren, dat ze van Godswege meer te horen en ook meer te zien krijgen dan overdag (wat, zoals u weet, ook de herders bij Betlehem ooit is overkomen).

Nathan is die nacht heel wat wijzer geworden. Van (het woord van) God. Het heeft hem tot profeet gemaakt; tot een echte. Want profeten mogen dan meestal iets meer en ook iets verder zien dan een ander en op het juiste moment ook iets beter uit hun woorden kunnen komen, een eerste vereiste is: dat ze goed kunnen horen. Omdat het daar mee begint. Altijd weer. En zo kon het de volgende morgen dus gebeuren, dat de rollen waren omgedraaid en de profeet de koning toesprak.

'Koning, hoort u eens'. En toen kwam hij met zijn verhaal voor de dag, dat hij had opgedaan in de nacht. Van een Ander (God), maar hij, Nathan, mocht het doorgeven. Wat zeg ik? Hij moest het vertellen. Want een echte profeet kan, als horen en zien hem eenmaal vergaan zijn, nooit het zwijgen ertoe doen. Dan moet hij spreken, dan moet hij zeggen waar het op staat. En waar het op uitloopt, of liever: waar het naartoe moet.

Welnu, Nathans verhaal bleek een wat langer verhaal. En vooral een heel ander verhaal, waar de koning zo gauw even niet van terug had. [Nathan zou, zoals u vast wel weet, ook later nog met verhalen komen, waar de koning niet zomaar van terug zou hebben.]

'Dit zegt de HEER', daar begon het mee. 'Wil jij voor Mij een huis bouwen?' Later heette het 'Zo zegt de HEER van de hemelse machten' (dat is, zeg maar, zijn naam voluit) en tenslotte liep het hier op uit: 'De HEER zal voor jou een huis bouwen'.

De rollen waren omgedraaid, zei ik. Maar misschien moest ik maar zeggen, dat 'de zaak' even werd teruggedraaid. Kijk, David had gedacht, dat hij aan God de plaats kon geven die hij voor Hem gereserveerd had. Een huis om in te wonen, een tempel zeg maar.

Maar de God van Israël is van huis uit een 'uithuizig' God, die, als Hem dat beter lijkt, ook de mensen van onder hun dak, uit hun huizen kan roepen om ze naar een ander onderkomen te brengen. Het huis uit, dat in zijn ogen veel meer van een 'diensthuis' heeft; waar de (af)goden de dienst uitmaken en het voor het zeggen hebben. Dat zijn goden, waarmee Hij per se niet onder één noemer gebracht kan/wil worden. God gaat, bij monde van zijn nieuwbakken profeet Nathan, met David dus even terug in de tijd; terug naar AF, toen Hij zijn volk Israël uit Egypte, uit het diensthuis van de slavernij had geleid.

'Af goden, af Farao', had God gezegd. 'Dit volk is van Mij. Ik heb voor deze mensen een andere behuizing op het oog; Ik wil ze laten wonen in een ander land, een land van melk en honing, waar het leven goed is voor ze.'

'En David, heb Ik van die dag af tot nu toe, zolang ik met jullie meetrok, ooit in een huis gewoond? Heb Ik daar ook maar één keer om gevraagd?'

Eigenlijk was God van het begin af met niets anders in de weer geweest dan aan zijn volk een vaste plaats te geven, een eigen plek onder de zon. Rustig, vredig, vrij en onbedreigd. En met het oog daarop had Hij ook David van tussen de schapen gehaald, om een goede herder te zijn van dit volk.

Nog was de HEER niet uitgesproken. Nathan had David dus nog iets meer te vertellen: Over het huis, dat Hij voor David zou bouwen. Nee, niet een paleis of zo, dat had hij al. Geen huis van hout en steen dus, maar een 'huis in de tijd': nageslacht, kinderen dus.

En toen ging het verder over een zoon, in wie het koningschap van David voor altijd bevestigd zou worden. Een zoon, die eindelijk voor God een huis zou bouwen. Of nee, Nathan zei het ietsje anders (precies zoals God het hem had ingegeven): 'Hij zal een huis bouwen voor mijn naam, en Ik zal er voor zorgen dat zijn koninklijke troon nooit wankelt. Ik zal een Vader voor hem zijn en hij voor Mij een zoon'.

De zoon van David een zoon van God?! Die voor de Naam van wie-dan-dus-zijn-Vader-heet een huis bouwt?! Misschien is Nathan er zelf wel een beetje van geschrokken, van deze woorden. Wat een profeet ook niet allemaal te zeggen kreeg!

In wat wij vanmorgen gelezen hebben uit het Lucasevangelie wordt de geboorte van die Zoon-van-David-bij-uitstek aangekondigd; moeten we van de evangelist aannemen. Door de engel Gabriël, aan een jonge vrouw in Nazaret, Maria, verloofde van Jozef, die een afstammeling van David was. Zij zou de moeder worden van het kind dat Jezus moest heten en 'Zoon van de Allerhoogste' zou worden genoemd, aan wie de troon van David werd gegeven. Het klinkt ongelooflijk en dat vond Maria ook.

Vanavond horen we, hoe dat kind niet in Nazaret, maar uitgerekend in Betlehem, stad van David, is geboren; niet in een herberg of zo (omdat zijn ouders daar tijdelijk verbleven), maar onder het schamel dak van waarschijnlijk een soort stal, omdat ze hun pasgeboren kind in een kribbe legden.

Nu ja, hoe het ook zij, onder de pannen is deze 'Zoon van de Allerhoogste' nooit geweest. Een plaats om zijn hoofd neer te leggen heeft Hij volgens eigen zeggen eigenlijk nooit gehad. Zijn koninkrijk is dan ook niet van deze wereld en ook niet plaatsgebonden; zijn 'thuis' is waar zijn Vader is. En daar wil Hij ons ook hebben; bij zijn Vader.

Hij werd niet geboren, om door ons ondergebracht, laat staan toegedekt te worden; Hij is geboren, om ons onderdak te geven en om ons de ontdekking (dat is: de 'openbaring') van ons leven te laten doen.

Zijn leven is met (werk)woorden als liefhebben en dienen, meelijden en genezen, vergeven en verzoenen, zegenen en uitdelen, te omschrijven.

En zodoende heeft Hij de Naam van de HEER geheiligd, zijn koninkrijk dichterbij doen komen en zijn wil laten geschieden. Zo heeft in Hem de Vader onder ons gewoond en zo heeft eindelijk de 'Zoon van David' voor de Naam van de HEER een huis gebouwd. Want: in het hart van de mensen wil Hij wonen. Noem dat dus maar zijn eigenlijke onderdak.